

Milíč z Kroměříže. Napsal *Miloslav Kaňák*. Na českých překladech z Milíčova díla spolupracoval *Karel Červený*. Praha, Blahoslav, 1975. Stran 147, 8 obrazových příloh.

O této publikaci, která vyšla jako připomínka šestistého výročí úmrtí Jana Milíče z Kroměříže (1374; jubileum bylo zařazeno mezi světová kulturní výročí UNESCO), zde referujeme navzdory jejímu populárnímu rázu ze dvou důvodů. Jednak je to po knize Fr. Loskota *Milíč z Kroměříže*, otec české reformace, z r. 1911 opět po letech první monografická studie, která chce aspoň v přehledu podat celou milíčovskou látku, a dále druhá část Kaňákovy práce přináší na sedmdesátí stranách první soustavnější soubor ukázek z Milíčova díla v českém překladu.

Stavba Kaňákova výkladu odpovídá stavbě jeho nedávno vyšlé knížky o Viklefovi. Na šedesátí stránkách textu vykládá autor ve třech kapitolách o Milíčově životě a působení, zejména o jeho kazatelské činnosti, dále hodnotí jeho osobnost a podává přehled jeho literárního díla; šestá kapitola je věnována milíčovské bibliografii od samých začátků až do dneška. Ve výkladech o Milíčově činnosti a jeho osobnosti autor vzhledem k charakteru knížky rezignuje na hledání širších a hlubších souvislostí; nejcnější a i pro odborníka dobře použitelnou je tedy poslední, bibliografická, kapitola svým bohatým a téměř vyčerpávajícím soupisem literatury. Mohli bychom jej doplnit jen o něco málo — rozhodně by neměla být vynechána, i když je většinou odborníků považována za spornou, práce E. Wintera *Frühhumanismus* (Berlin 1964), dále je třeba upozornit na článek V. Herolda a M. Mráze „Jan Milíč z Kroměříže a husitské revoluční myšlení“ ve *Filosofickém časopise* 1974, str. 765–785, který byl publikován rovněž jako úvodní stať k novému vydání Milíčových synodních kázání; jestliže Kaňák uvádí knihu De Vooghtovu o Jakoubkovi ze Stříbra z r. 1972, měl by se zmínit i o jeho „L'hérésie de Jean Huss“ (1961), kde je Husovým předchůdcem věnována dosti značná pozornost.

Na překladech z Milíčova díla spolupracoval K. Červený. Najdeme zde všechna tři synodní kázání (nikoli podle nejnovější edice, která vyšla později), kázání O posledním dni Páně, Traktát o Antikristovi a List papeži Urbanu V. (dva poslední spisky vyšly již v Loskotově překladu r. 1948). Průkopnickým a zásulným překladům by určitě prospělo především méně doslovnosti, aby se jejich čeština nestávala místy až nesrozumitelnou, a potřebovaly by více modernosti jak výrazivem, tak skladbou, aby se staly přístupnými i méně zasvěcené veřejnosti, již je ostatně publikace určena. — S originálem jsem namátkou srovnávala synodní kázání *Audite reges*, kde překladatelé přihlíželi k Heroldově a Mrázově nové edici, a *Sermo de die novissimo*. V textu lze najít chyby: na str. 94 — „ut virgo fuerit et is, qui simulatus est pater“ je přeloženo „že bude pannou a otcem ten, kdo byl naznačen“ (což snad lze zdůvodnit odlišnou interpunkcí předlohy); tamtéž je souvztažnost „dum ... cum“ porušena chybným překladem „pokud ... poněvadž“; na str. 95 je nesprávně přeloženo biblické místo „Reges eos in virga ferrea“ („Krále na vás s prutem železným“), navíc zde vlastně nejde o citát druhotného místa *Apoc.* 2, 27, nýbrž *Ps.* 2, 9; správně patrně není přeloženo „prelati pilati, sacerdotes seductores“ jako „preláti vyzbrojení, kněží svůdcové“ (str. 110).

Jana Nechutová

Anton Vantuch, Ján Sambucus. Život a dielo renesančného učenca. Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava 1975, str. 255.

Kniha Antona Vantucha o Janu Sambukovi, jednom z největších středoevropských humanistů, je významným příspěvkem k poznání toho, jak se našich zemí v 16. století dotýkala humanistická kultura. Sambucus je totiž rodák z Trnavy a spory o to, byl-li národností slovenské či maďarské, jsou nepodstatné.

Tomuto humanistovi bylo, zejména jako sběrateli a vydavateli děl antické literatury, věnováno už dost pozornosti badateli maďarskými a příležitostně i slovenskými a rakouskými. Přehled této literatury podává Vantuch v „Úvodu“, kapitola I. je pak stručným výkladem o vývoji a charakteru renesančního humanismu, V dalších obsáhlejších kapitolách Vantuch podává výsledky svého bádání o Sambukově životě, a to na základě dosavadní literatury i všech dostupných pramenů. Pojímá přitom objekt svého zkoumání v co nejširších souvislostech: ohlíží se vždy na kulturní poměry ve městech i na univerzitách, kde Sambucus studoval nebo kde pobýval v pozdějších